

ROMA İMPARATORLUK DÖNEMİ'NDE YENİLGİNİN KOMUTANLAR ÜZERİNDEKİ SİYASİ ETKİLERİNİN YENİDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Deniz Berk TOKBUDAK*

Makale Bilgisi

Başvuru: 8 Mayıs 2025

Kabul: 22 Kasım 2025

Makale Türü: Araştırma Makalesi (Research article)

Article Info

Received: May 8, 2025

Accepted: November 22, 2025

Öz

Bu çalışma savaş kaybeden komutanların Roma İmparatorluk Dönemi'ndeki akıbetlerini konu almaktadır. Yakın dönemde ele alınan iki önemli araştırma Cumhuriyet ve İmparatorluk Dönemleri'nde mağlup olan komutanlara farklı muamele yapıldığını öne sürmektedir. Cumhuriyet Dönemi'ni ele alan N. Rosenstein mağlup olan komutanların kariyerlerini sürdürebildiğini savunmuştur. Diğer yandan A. Cheung, İmparatorluk Dönemi ile savaş kaybeden komutanların kariyerlerinin büyük ölçüde zarar gördüğünü çünkü imparatorun mağlubiyetin sorumluluğunu üzerine almak istemediğini belirtmiştir. İddiasını Augustus Dönemi'nde yaşanan Varus Felaketi'ni örnek vererek desteklemiştir. Ancak Augustus'un ardından gelen imparatorların mağlup komutanları cezalandırmak bir yana, kimi zaman onları ödüllendirip terfi ettirdikleri dikkat çekici bir durum olarak öne çıkmaktadır. Bu tutum değişikliğinin nedeni, Augustus ile haleflerinin siyasi koşullarının farklılığından kaynaklanıyor olmalıdır. İmparatorluğun ilk iki yüzyılında yaşanan yenilgiler bu savı desteklemekte ve konuya dair yeterli örneği sunmaktadır. Bu makale,

* Dr. Öğr. Üyesi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Protohistorya ve Ön Asya Arkeolojisi Anabilim Dalı. bertokbudak@hotmail.com. ORCID: 0000-0002-4310-1472.

imparatorların sahip oldukları mutlak siyasi erk nedeniyle, savaş kaybeden komutanlarını cezalandırmadıkları tezini öne sürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Roma Cumhuriyeti, Roma İmparatorluk Dönemi, Roma Ordusu, İmparatorluk Komutanları.

Political Implications of Military Defeat on Commanders During the Roman Imperial Period

Abstract

This study focuses on the fate of commanders who lost battles during the Roman Imperial Period. Two recent studies suggest that defeated commanders were treated differently during the Republic and the Imperial Period. N. Rosenstein argued that a defeated Republican commander did not always face political and social ruin whereas A. Cheung stated that defeat on the battlefield had grave implications for the commander because the new regime or the principate did not want to take the responsibility of any calamity. She reinforced her argument by sampling the Varian Disaster occurred during the age of Augustus. The successors of Augustus however, did not necessarily follow the same tradition. Instead, defeated commanders could be rewarded or even promoted on some occasions. This shift in attitude should have taken place due to different political conditions of Augustus's successors. Defeats in the first two centuries provide sufficient evidence to support this hypothesis. This article argues that commanders became less important as the emperors became core of power over time thus, their losses of war might not effect their political and civil life.

Keywords: Roman Republic, Roman Imperial Period, Roman Army, Imperial Commanders.

Giriş

Ordu komutanlarının aldıkları kararlar günümüzde veya yakın dönemde olduğu gibi geçmişte de savaşın seyrini değiştirebilirdi. Savaş sonucunda bir devlet parçalanabilir ya da genişleyebilirdi. Bu çalışma savaş kaybeden komutanların Roma İmparatorluk Dönemi'ndeki akıbetlerini konu almaktadır. N.S. Rosenstein, Cumhuriyet Dönemi'nde savaş sırasında mağlup olan komutanların siyasi yaşamlarının sona ermeyebileceğini örnekler ile

açıklamaktadır.¹ A. Cheung ise bu durumun *principatus* ile değiştiğini Augustus Dönemi'ni temel alarak savunmuştur. Cheung'a göre İmparatorluk Dönemi'nde savaş kaybeden komutanların kariyeri büyük ölçüde zarar görmektedir ve söz konusu iddiayı Quinctilius Varus'un Germania'da (*Clades Variana*) aldığı büyük hezimetini örnek vererek desteklemektedir. Ona göre Augustus, Germania'da yaşananlardan ötürü Varus'u suçlayarak sorumluluğunu üzerinden atmaya çalışmıştır. Augustus'un bu tutumu halefleri tarafından da benimsenmiş ve savaş kaybeden komutanların kariyerleri imparatorun saygınlığını korumak için zarara uğratılmıştır.² Cheung savını Nero ve Domitianus Dönemleri'nden de örnek vererek güçlendirmeye çalışmıştır.³ Ancak, İmparatorluk Dönemi'nin ilk iki yüzyılı ayrıntılı şekilde incelendiğinde, Augustus'un halefleri olan imparatorların savaş kaybeden komutanları cezalandırmak bir yana kimi zaman ödüllendirdikleri görülmektedir. Bu durum, A. Cheung'un çalışmasının yeniden değerlendirilmesini gerekli kılmakta ayrıca Augustus'un haleflerinin, onun tutumunu neden sürdürmedikleri sorusunu gündeme getirmektedir. Bu makalede, Cheung'un çalışması yeniden ele alınmış, komutanların uğradıkları yenilgilerin kariyerlerini neden etkilemediği imparatorların siyasi otoriteleri ve mağlup komutanlara yönelik tutumları üzerinden örneklerle ortaya konmuştur.

Augustus ve Halefleri

Roma İmparatorluğu'nun siyasi tarihine yönelik uzun yıllardır sürdürülen araştırmalar tüm rakiplerini yenmesine karşın Octavianus'un siyasi konumunu sağlamlaştırmak için 40 yılı aşkın çaba sarfettiğini ortaya koymaktadır. En sade anlatım ile Octavianus son rakibi Marcus Antonius'u MÖ 31 yılında Actium Savaşı'nda mağlup etmiştir. Bu aşamadan sonra Octavianus tüm siyasi erki elinde toplayarak MÖ 27 yılında Augustus unvanını almış ve zaman içerisinde devletin siyasi mekanizmasını dönüştürerek Roma'nın ilk hükümdarı olarak kabul görmüştür. Ancak Augustus'un hükümdarlığı haleflerinden önemli ölçüde ayrılmaktadır çünkü sistemi kuran odur, ardılları ise sadece bu kurulu sistemin birer parçası olmuşlardır. Bu farklılık Augustus ve haleflerinin karar mekanizmalarını

¹ N.S. Rosenstein, *Imperatores Victi: Military Defeat and Aristocratic Competition in the Middle and Late Republic* (Berkeley: University of California Press, 1990), 179 vd.

² A. Cheung, *The Political Implications of Imperial Military Defeat*, 110-111: With the advent of the principate an institution based fundamentally on the princeps' gloria, military defeat took on grave political implications. A solution seems to have been devised whereby the regime projected the image of the field commander being solely culpable.

³ A. Cheung, *The Political Implications of Imperial Military Defeat*, 114-115.

etkileyen önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bölümde, Augustus Dönemi'ndeki siyasi koşulların haleflerinin dönemine kıyasla daha zorlu olduğu ve bu nedenle savaş kaybeden komutanların kariyerlerinin ciddi şekilde zarar gördüğü savunulmaktadır. Buna karşılık, halefleri dönemde siyasi atmosferin daha farklı olduğu ve bu nedenle mağlup komutanlara daha anlayışlı bir yaklaşım sergilendiği öne sürülmektedir.

Augustus'un içerisinde bulunduğu siyasi iklim haleflerinden daha farklıydı. Nitekim hükümdarlığını kalıcı hale getirmesi 40 yılı aşan bir zaman diliminde son derece yavaş gerçekleşmiş ve haleflerinin aksine siyasi yetkileri zaman kısıtlaması ile kendisine verilmiştir. Kurtarıcı olarak selamlanmış aynı zamanda Hispania, Gallia, Syria ve Cyprus'un yönetimini 10 yıllığına üstlenmiştir. MÖ 23 yılında *tribunicia potestas* yetkisini almış, İtalya dışında kalan toprakları *proconsul* unvanı ile yönetmiştir. Ayrıca kendisi ile benzer *imperiuma* sahip diğer yüksek memurlar ile anlaşmazlığa düştüğünde kendi yetkileri daha üstün sayılmıştır. Diğer bir değişle *imperium maius*a sahiptir. MÖ 19 yılında *imperiumu* İtalya'nın yanı sıra tüm imparatorlukta geçerli olacak biçimde genişletilmiştir. MÖ 12'de Lepidus'un ölümüyle *Pontifex Maximus* seçilmiştir. MÖ 2 yılında *pater patriae* unvanını almıştır. Augustus'u haleflerinden ayıran en önemli unsur, sahip olduğu yetkilerin halk meclisi ve *Senatusun* onayıyla, 10 yıllık bir süre için kendisine verilmiş olmasıdır.⁴ Bu durum önemlidir; zira kötü bir yönetim sergilemesi halinde, resmiyette yetkilerini kaybetme ihtimali vardı.

Augustus adının başarı ve fetih ile özdeşleşmesi için büyük çaba sarfetmiştir. Otobiyografisini yazdığı *Res Gestae*'de başarılarından ve Roma'yı her yönde ne denli genişlettiğinden bahsetmiştir.⁵ Alplerde Raetia ve Noricum, Illyricum, Pannonia, Achaea'nın kuzeyi ve Macedonia imparatorluğa katılmıştır. Küçük Asia'da Pontus, Paphlagonia, Galatia ve Cilicia eyalet haline getirilmiş, Judaea, Syria eyaletine bağlanmıştır. Mısır MÖ 30 yılından itibaren Roma'ya bağlanmıştır. İmparatorluğun sınırları Afrika'da doğu ve batı yönlerinde genişletilmiştir. Augustus Dönemi'nde Roma İmparatorluğu'nun sınırları neredeyse tüm yönlerde önemli ölçüde arttırılmıştır.⁶ Ancak bu dönemde olumsuz gelişmeler de yaşanmıştır ve Augustus bu duruma sert tepki göstermiştir. Bunlar Lollius ve Varus Felaketleridir. MÖ 16 yılında Gallia komutanı Marcus Lollius ve komutası altındaki V. *Alaudae* lejyonu pusuya düşürülmüş ve neredeyse tamamen imha

⁴ Kienast ve Eck ve Matthäus, *Römische Kaisertabelle: Grundzüge einer römischen Kaiserchronologies*, 54-58.

⁵ Aug., *RG*. 26-27.

⁶ Eck, *The Age of Augustus*, 124.

edilmiştir. *Clades Lolliana*⁷ olarak bilinen bu hezimet sonucunda lejyon sancağı düşmanın eline geçmiştir.⁸ Lollius hayatta kalmış ancak Augustus tarafından ömrünün sonuna kadar siyasetten el çektirilmiştir.⁹ İkinci olay ise MS 9 yılında meydana gelen Varus Felaketidir. 3 lejyon, destek birlikleri ve aralarında komutan Quintilius'un bulunduğu yaklaşık 20.000 kişilik bir ordu kuvveti pusuya düşürülerek yok edilmiştir.¹⁰ Olaydan sonra Augustus, Varus'u suçlamıştır: "*Quintilius Varus, lejyonlarımı geri ver!*"¹¹

A. Cheung özellikle Varus Felaketini göz önüne alarak yaşanan askeri mağlubiyetin yalnızca imparatora değil yeni kurulan sisteme de zarar verebileceğini ifade etmektedir.¹² Nitekim bu boyutta bir felaket toplumun zaten yeni olan rejime güvenini sarsabilir ve istikrarsızlığa yol açabilirdi. Ayrıca Augustus'un 40 yılı aşkın süre içerisinde oluşturduğu ideal yönetici imajına da zarar veriyor olmalıdır. Nitekim Plinius yaşanan olumsuzlukların sınırlı da olsa hükümdarlığını sorgulattığını belirtir.¹³ Yeni rejimde siyasi erkin merkezi hükümdar olduğu için Augustus'un yaşananlardan ötürü komutanlarını suçlaması anlaşılabilir. Diğer yandan haleflerinin içinde bulunduğu siyasi atmosfer daha farklıydı.

Tiberius'un (MS 14-37) hükümdarlığıyla birlikte imparatorluk yetkilerinin belirli aralıklarla yenilenmesine son verilmiştir.¹⁴ Bu gelişme, *principatus* rejiminin artık istikrarlı bir yapıya kavuştuğunu ve imparatorluk makamının geçici bir görev olmaktan çıkarak kalıcı bir nitelik kazandığını göstermektedir. Ancak bu durum beraberinde denetim mekanizmasının sonlanmasını da getirmiştir. Bu nedenle Tiberius'u takip eden yıllarda Gaius ve Nero gibi yeni imparatorlar ölçsüz davranabilme lüksüne sahip olabilmışlerdir.¹⁵ İmparatorların sarsılmaz bir konuma sahip olmasıyla komutanların büyük mağlubiyetler yaşaması imparatoru etkilemeyecek önemsiz meseleler haline gelmiş olmalıdır.

⁷ Kienast ve Eck ve Matthäus, *Römische Kaisertabelle*, 55.

⁸ Vel. Pat. 2.97.1.

⁹ Ball 2023, *The Lollian Disaster* 17/16 BC.

¹⁰ P.S. Wells, *The Battle That Stopped Rome: Emperor Augustus, Arminius, and the Slaughter of the Legions in the Teutoburg Forest*, London and New York: W.W. Norton, (2003), 25-29.

¹¹ Suet. Aug. 23.2.

¹² A. Cheung, *The Political Implications of Imperial Military Defeat*, 110.

¹³ Plin., NH, 7.46.

¹⁴ Kienast ve Eck ve Matthäus, *Römische Kaisertabelle*, 71-73.

¹⁵ Gaius ve Nero'nun aşırılıkları için bkz. Suet. Calig. 46, 55; Ner. 27-31; Cass. Dio. 59.1-3, 14-16; 62. 11-21.

Savaş Kaybeden Komutanlar

Augustus sonrasında sistem iyice merkezileşmiş ve imparatorluk kurumsal sürekliliğe dönüşmüş bir makam haline gelmiştir. Bu dönüşüm nedeniyle Augustus'un halefleri döneminde komutanların savaş alanında aldıkları yenilgiler imparatorun konumunu tehdit edebilecek bir kriz olmaktan çıkmış ve istikrara zarar veremeyecek önemsiz meseleler haline gelmiş olmalıdır. Bu savı destekleyecek verilere imparatorluğun ilk iki yüzyılında rastlanabilmektedir.

Konuya dair verilebilecek ilk örnek MS 54-68 yılları arasındaki Nero Dönemi'ne rastlamaktadır. Coğrafi konumundan ötürü Armenia, Romalılarla Parthlar arasında tampon bölge işlevi görmekteydi. İki uygarlık da bölge üzerinde söz sahibi olmak isteyerek diğerine stratejik avantaj sağlamak istiyordu. Augustus Dönemi'nden itibaren Armenia Roma'dan bağımsız bir devlet gibi tanınmaktaydı ancak kralları imparatorluğa sadık kişiler arasından seçiliyordu. Ancak benzer bir durum Parthlar için de geçerliydi; Romalılar Armenia tahtına her zaman istedikleri kişiyi getiremiyordu. Claudius'un imparatorluğun sonlarına doğru Parthlar Armenia'yı istila etti ve Parth kralı Vologaeses, kardeşi Tiridates'i kral ilan etti. Elbette Romalılar bu gelişmeye kayıtsız kalmadı. Nero imparator olduktan sonra dönemin meşhur generali G. Domitius Corbulo'yu, Armenia'daki Roma nüfuzunu geri kazanması için görevlendirdi. Corbulo MS 58 yılında Armenia'ya saldırdı. Tiridates tahtı bırakıp kaçtı. Yerine eski Armenia kralının oğlu Tigranes geçti. Ancak o da Parthlar'ın kendi toprağı olarak gördüğü Adiabene'ye saldırdı. Corbulo ve Vologaeses sorunu diplomasi yoluyla çözmeye çalışmıştır. Ancak bu noktada Kappadokia valisi Lucius Caesennius Paetus'un, Armenia'nın ele geçirilmesinin faydalarına yönelik yaptığı konuşmalar Vologaeses'i kıskırtmıştır.¹⁶ MS 62'nin sonlarına doğru Vologaeses Paetus ve birliklerini Rhandaia'da köşeye sıkıştırmıştır.¹⁷ Dio korkan Paetus'un Parthlar'ın tüm taleplerini kabul ettiğini ve bırakıldığı takdirde Armenia'yı terk edeceğine yemin ettiğini belirtir.¹⁸ Anlaşmadan memnun kalan Vologaeses, Paetus ve birliklerinin Armenia'yı terk etmesine izin vermiştir. Paetus, mağlup olmasına rağmen zafer ilan etmiş ve bu haber Roma'da büyük bir coşkuyla kutlanmıştır.¹⁹ Anlaşmanın koşullarından biri de Parth kralı Vologaeses'in Nero'ya bir elçi heyeti göndermesidir. Parth heyeti Roma'ya varmış ve kral olarak tanınması karşılığında Roma'nın korumasını talep etmiştir. Bu teklif Nero ve Roma heyetini şaşırtmıştır çünkü Paetus'un gönderdiği habere göre

¹⁶ J. Malitz, *Nero* (çev.) Brown Allison, Malden: Blackwell Publishing, (2005), 57-59.

¹⁷ Tac. *Ann.* 15.9.2; Cass. Dio 62.21.1.

¹⁸ Cass. Dio 62.21.2.

¹⁹ Tac. *Ann.* 15.18.1.

zafer Romalıların olmuştur. Şimdi ise Parth heyetinden bir *centurio* Romalıların Armenia'da kaybettiklerini ve geri çekildikleri haberini vermiştir.²⁰ Paetus'un mağlup olması bir yana imparatoru yanlış bilgilendirmesi ve sonrasında yaşananlar Romalılar için büyük bir utanca neden olmuştur. Ancak Tacitus tüm yaşananlara karşın Nero'nun Paetus'u alaycı bir dille affettiğini belirtmektedir.²¹

Nero'nun imparatorluğu boyunca Paetus'a bir daha görev verilmemiştir. Ancak bu durum Vespasianus Dönemi'nde (MS 69-79) değişmiştir. Paetus imparatorluğun en önemli vilayetlerinden Syria'da vali yapılır ve görevini MS 73 yılına kadar sürdürür.²² Dahası, Vespasianus'un onayı ile Commagene Krallığı'nı ilhak eder ve Syria eyaletine bağlar.²³ Paetus'a hiç görev verilmeyebilir ya da Afrika gibi daha önemsiz bir eyalete vali yapılabilirdi. Ancak imparatorluğu küçük düşürmesine karşın kendisine ikinci bir şans verilmiştir. Aynı dönemde Tuna'da sürdürülen operasyonlar sırasında Asia *proconsulu* Fonteius Agrippa, Moesia valisi yapılmış ve emrindeki birlik sayısı artırılmıştır.²⁴ Agrippa, Sarmatların yaptığı ani baskın sırasında birçok askeri ile öldürülmüştür.²⁵ Bu olay Varus'un yaşadıklarına benzerdir. Baskın yapılmış, birliklerle birlikte komutan da öldürülmüştür. İmparatorluk büyük kayıp vermesinin yanı sıra küçük düşürülmüştür. Ancak tüm yaşananlara karşın Agrippa bir zamanlar Varus'a yapıldığı gibi suçlanmamıştır.

Domitianus Dönemi'nde (MS 81-96) imparatorluk tüm sınırlarında sorun yaşamıştır. Tacitus bu durumu şöyle açıklamaktadır: “*Doğuda başarı, batıda başarısızlık vardı. Illyricum hareketlenmiş, Gallia eyaletlerinin bağlılıkları sarsılmıştı, Britannia boyun eğmişti ama olurlarına bırakılmıştı. Sarmatlar ve Suebler baş kaldırmıştı; Dacialılar mağlubiyetleri ve çektikleri acılarla ün kazanmıştı; Parthlar bile sahte Nero aracılığıyla neredeyse silahlarına sarılmışlardı*”.²⁶ Sınırlarının içerisindeki ve dışındaki askeri operasyonlar sırasında imparatorluk kimi zaman önemli komutanlarını kaybetmiştir. Suetonius Sarmatların yaptığı saldırılarda komutanlarıyla birlikte bir lejyonu tamamen yok ettiğini belirtir.²⁷ Dahası süre gelen saldırılarda Moesia valisi Oppius Sabinus öldürülmüş, bölgede büyük bir talan

²⁰ Tac. *Ann.* 15.24-25.

²¹ Tac. *Ann.* 15.25.

²² Joseph. *BJ*, 7.59, 7.218.

²³ Joseph. *BJ*, 7.218.

²⁴ Tac. *Hist.* 3.46.

²⁵ Joseph. *BJ*, 88-94.

²⁶ Tac. *Hist.* 1.2.

²⁷ Suet. *Dom.* 6.1.

gerçekleşmiştir.²⁸ Bunun üzerine Domitianus ve *praetoria prefectus* Cornelius Fuscus bölgeye gelmiştir. Bölgede kısmi bir başarı elde edilmiş, bunun üzerine Domitianus komutayı Fuscus'a bırakarak Roma'ya dönmüştür. Ancak imparatorun dönüşünden sonra Fuscus ve ordusu yok edilmiştir.²⁹ Martialis, Fuscus'un lanetlenmesi bir yana daha sonra intikamının alındığı yazmış ve ondan övgüyle bahsetmiştir.³⁰

Germania'da bulunan kavimler Marcus Aurelius Dönemi'nde (MS 161-180) hareketlenmiş ve kuzeyden imparatorluk topraklarına sızmaya başlamışlardır. Tuna'dan hareketlenen Germen boyları ilk olarak MS 166 ya da 167 yılında Pannonia'ya sızmış ancak Vindex ve Candidus komutasındaki birliklerce durdurulmuştur.³¹ MS 170 yılında ise Quadi ve Markomanlar sınırı geçerek Roma'nın yaklaşık 20.000 askerini ve eyalet valisi Claudius Fronto'yu öldürmüşlerdir. Daha sonra İtalya'nın kuzeyindeki Aquileia kentini kuşatmışlardır.³² Bu savaş önemlidir. Zira 150 yıl kadar önce yaşanan Varus Felaketi'nde dahi Germen boyları İtalya'ya girmeye cesaret edememiştir. Adının lanetlenmesi bir yana, Fronto'nun heykelleri *Senatus* ve Marcus Aurelius'un önerisi ile Roma'ya dikilmiştir.³³ MS 172'de ise imparatorun *praetoria prefectus* Marcus Vindex Markomanlarla girdiği savaşta öldürülmüştür. Buna karşın Marcus Aurelius *prefectus*unu ödüllendirmek için onuruna üç heykel diktirmiştir.³⁴

Sonuç

Bu çalışmanın temel amacı, Roma İmparatorluk Dönemi'nde savaş kaybeden komutanların akıbetini ele alan A. Cheung'un araştırmasını yeniden değerlendirmektir. A. Cheung, Cumhuriyet ve İmparatorluk Dönemleri'nde mağlup olan komutanlara farklı muamele yapıldığını öne sürmüştür. Ona göre bu tutumun ardında *principatus* rejimi ile imparatorların mağlubiyetin neden olabileceği siyasi istikrarsızlığı göze almak istememesi yatmaktadır. Ancak, Augustus sonrasında sistem iyice merkezileşmiş ve imparatorun konumu

²⁸ Suet. *Dom.* 6.1.

²⁹ Suet. *Dom.* 6.1; A. Mócsy, *Pannonia and Upper Moesia: A History of Middle Danube Provinces of the Roman Empire*. London and New York: Routledge, (1974), 83; P. Southern, *Domitian: Tragic Tyrant*. London and New York: Routledge, (1997), 92.

³⁰ Mart. 6.76.

³¹ Cass. Dio, 72.3.1.

³² Lucian. *Alex.* 48.

³³ I. Piso, *Fasti Provinciae Daciae I: Die senatorischen Amtsträger*. Antiquitas, Reihe 1. Bonn: Dr. Rudolf Habelt GMBH, (1993), 101-102.

³⁴ Cass. Dio, 72.3.1.

sarsılamayacak denli güçlenmiştir. Bu nedenle komutanlarının savaş alanında aldıkları yenilgiler önemsizleşmiştir. İmparatorluğun ilk iki yüzyılında yaşanan yenilgiler bu savı destekleyecek yeterli örneği sunmaktadır. İmparator Nero, komutanı Paetus'u üstelik kendisini yanlış bilgilendirip Parth heyeti karşısında küçük düşürmesine rağmen affetmiştir. Paetus, Vespasianus Dönemi'nde Syria valisi yapılarak bir nevi ödüllendirilmiştir. Domitianus'un *praetoria prefectus* Cornelius Fiscus ordusuyla birlikte yok edilmiştir. Ancak adı lanetlenmemiştir. Mağlup olmasına karşın Martialis kendisinden övgüyle bahsetmiştir. Marcus Aurelius'un komutanı Fronto yaklaşık 20.000 askeriyle birlikte öldürülmüş, Germen boyları İtalya'ya girmeye cesaret edebilmişlerdir. Ancak Marcus Aurelius ve *Senatus*'un önerisi ile Fronto'nun heykelleri Roma'da dikilmiştir. Farklı zaman diliminde gerçekleşen söz konusu olaylar imparatorların otoritesinin sarsılamayacağını gösteren önemli örnekler olarak karşımıza çıkmaktadır.

KAYNAKÇA

- Aug. *RG.* = Velleius Paterculus. *Res Gestae Divi Augusti* (Translated by Frederick W. Shipley). Loeb Classical Library 152. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1924.
- Cass. Dio = Cassius Dio. *Roman History: Books 56-60.* (Translated by Earnest Cary). Loeb Classical Library 175. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1924; *Roman History: Books 71-80.* (Translated by Earnest Cary). Loeb Classical Library 177. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1927.
- Cheung, Ada. "The Political Implications of Imperial Military Defeat", *Scholia* 7, (1998), 109-117.
- Eck, Werner. *The Age of Augustus*, (çev.) Takács Sarolta, Malden: Blackwell Publishing, 2007.
- Joseph. *BJ.* = Josephus, Flavius. *Jewish Antiquities: Books 5-7.* (Translated by H. ST. J. Thackeray). Loeb Classical Library 210. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1928.
- Kienast, Dietmar ve Eck, Werner ve Heil, Matthäus. *Römische Kaisertabelle: Grundzüge einer römischen Kaiserchronologies.* Germany: WBG, 2017.
- Lucian. = *Anacharsis or Athletics. Menippus or The Descent into Hades. On Funerals. A Professor of Public Speaking. Alexander the False Prophet. Essays in Portraiture. Essays in Portraiture Defended. The Goddess of Surrye.* (Translated by A.M. Harmon). Loeb Classical Library 162, 1925.
- Malitz, Jürgen. *Nero*, (çev.) Brown Allison, Malden: Blackwell Publishing, 2005.

- Mart. = Marcus Valerius Martialis. *Epigrams: Books 6-10*. (Translated by D. R. Shackleton Bailey). Loeb Classical Library 95, 1993.
- Mócsy, András. *Pannonia and Upper Moesia: A History of Middle Danube Provinces of the Roman Empire*. London and New York: Routledge, 1974.
- Piso, Ioan. *Fasti Provinciae Daciae I: Die senatorischen Amtsträger*. Antiquitas, Reihe 1. Bonn: Dr. Rudolf Habelt GMBH, 1993.
- Plin. *NH*. = Pliny, Gaius Secundus. *Natural History* (Translated by W.H.S. Jones). Loeb Classical Library 393. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1956.
- Rosenstein, Nathan. *Imperatores Victi: Military Defeat and Aristocratic Competition in the Middle and Late Republic*. Berkeley: University of California Press, 1990.
- Southern, Pat. *Domitian: Tragic Tyrant*. London and New York: Routledge, 1997.
- Suet. = Gaius Tranquillus Suetonius. *The Twelve Caesars*. (Translated by Rober Graves). The Penguin Classics, 1957.
- Tac. *Ann*. = Gaius Conelius Tacitus. *Annals: Books 13-16* (Translated by John Jackson). Loeb Classical Library 322. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1931.
- Tac. *His*. = Gaius Conelius Tacitus. *Histories: Books 1-3* (Translated by Clifford H. Moore). Loeb Classical Library 111. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1925; *Histories: Books 4-5, Annals Books 1-3* (Translated by Clifford H. Moore and John Jackson). Loeb Classical Library 249. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1931.
- Wells, P.S. *The Battle That Stopped Rome: Emperor Augustus, Arminius and the Slaughter of the Legions in the Teutoburg Forest*. London and New York: W.W. Norton, 2003.